

Sveriges förenade studentkårer

Datum: 2011-09-30

Dnr: PT2-1/1112

Remissvar angående Studiemedel för gränslös kunskap (SOU 2011:26)

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har av regeringen fått möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet *Studiemedel för gränslös kunskap (SOU 2011:26)*.

SFS inkommer här med sitt remissvar.

Stockholm dag som ovan

Sabine Pettersson
Vice Ordförande SFS

sabine.pettersson@sfs.se
08- 54 57 01 07

John Tumpane
Utredare

john.tumpane@sfs.se
08-54 57 01 11

Synpunkter på betänkandet: Studiemedel för gränslös kunskap(SOU 2011:26)

SFS konstaterar att det finns ett behov av ett enhetligt och lättöverskådligt studiemedelssystem och delar betänkandets bedömning att det befintliga systemet för beräkning av schablonbelopp för studiemedel för utlandsstudier är godtyckligt.

SFS oroas av att flera av förslagen lägger en större bevisbörda på den enskilde studenten och därmed kan innebära en försvagning av rättssäkerheten för studenter.

10.1 Utlandsstudier definieras i lag

SFS tillstyrker förslaget men begär om ett förtydligande av begreppet läroanstalt i definitionen av utlandsstudier. Det är viktigt att en definition inte utesluter till exempel forskningsinstitut och praktik eller examensarbete vid företag, myndigheter och andra organisationer och att formuleringen vidgas för att inkludera dessa om så behövs.

Vidare vill SFS notera att betänkandet inte diskuterar studenter som är faktiskt bosatta i Sverige men pendlar till en läroanstalt i ett grannland. Detta är mest relevant för studentmobilitet i Öresundsregionen och den ökande andelen svenska studenter som studerar i Köpenhamn. Detta har särskilt uppmärksammats av SFS medlemskår Teknologkåren vid Lunds tekniska högskola. Det bör också tilläggas att vissa svenska lärosäten har kurser eller kursmoment som är förlagda i Köpenhamn men där studenten fortsätter vara faktiskt bosatt i Sverige. Det kan finnas skäl att göra en djupare analys av ökade kostnader med att pendla över landsgränser samt tillgång till merkostnadslån om studieavgifter införs för enskilda kurser i grannländer.

10.2 Ett enhetligt studiemedelsbelopp för studier i Sverige och i utlandet

SFS delar bedömningen att det är rimligt med ett enhetligt system för studiemedel. Det är av yttersta vikt att studenten har tillgång till aktuell och korrekt information om levnadskostnader med mera i studielandet för att kunna bedöma hur stor andel av studiemedlet som behöver tas. Både den enskilde studenten och Sverige förlorar på att studenter skuldsätter sig i onödan.

Därför tillstyrker SFS förslaget och betonar att CSN:s upplysande roll ska förstärkas och förtydligas.

10.3 Tillägglån ska utgå vid studier utomlands

SFS tillstyrker förslaget och menar att gällande regler för studenter i Sverige ska tillämpas för utlandsstudier om ett enhetligt studiemedelssystem ska uppnås.

10.4 Merkostnadslån

Förslaget innebär en potentiell ökad skuldsättning på kortare tid för enskilda studenter, framförallt men inte uteslutande för de som väljer att läsa på så kallade prestigeuniversitet. SFS vill betona att ett likhetstecken inte ska sättas mellan prislappen på ett studieprogram och dess kvalitet. Något direkt samband finns inte och i vissa länder kan väldigt höga studieavgifter tas ut för studieprogram som inte är att betraktas som prestigeutbildningar vid elitlärosäten. Den enskilda studenten måste ha tillgång till tillräcklig och aktuell information innan den tar på sig en ökad skuldsättning och på kort tid förbrukar det begränsade beloppet merkostnadslån den är berättigad enligt förslaget.

Vad gäller direkt betalning via CSN av studieavgifter som överstiger ett prisbasbelopp finner SFS några problem med förslaget. Betänkandet menar att studenten i god tid ska inkomma till CSN med de relevanta handlingarna. SFS vill se ett förslag på riktlinjer om hur studentens rättssäkerhet garanteras innan den kan ställa sig bakom ett sådant förslag. I det fall att studieavgiften inte betalas i tid på grund av administrativa eller handläggningsbrister hos CSN vem bär ansvaret för att betala förseningsavgiften? Är det CSN eller kommer studenten att få ytterligare en skuld? Eller ifall studenten går miste om sin utbildningsplats då avgiften inte har betalats in i tid kommer studenten att ersättas för redan utlagda rese- och boendekostnader eller för att den har tackat nej till ett jobb eller annan utbildningsplats? Vilken instans avgör om det är den enskilda studenten, det utländska läroanstalt eller CSN som har orsakat att rätt handlingar inte har inkommit och handlagts i tid?

I betänkandet diskuteras ett lösningsförslag som har presenterats av CSN. SFS konstaterar att CSN:s alternativa lösning om hur betalning ska administreras inte är rimlig och delar i den meningen utredningens bedömning. SFS menar att CSN:s lösning sätter revisionsprinciper före studentens utbildningsval och rättssäkerhet. Det ska inte åligga studenten att betala höga avgifter i förväg i hopp om att CSN i efterhand godtar de handlingarna den utländska läroanstalten förser studenten med. Det skulle även leda till att många väljer bort utlandsstudier vilket inte är målet. En students ekonomi är sällan så att den har råd att betala sådana avgifter utan dyrbara korttidslån, vilket i sig innebär att alla studenter inte skulle ha lika möjligheter eller tillgång till utlandsstudier.

Sammanfattningsvis vill SFS se en omarbetning av förslaget som garanterar studenters rättssäkerhet innan organisationen kan ställa sig bakom rekommendationen.

10.8 Godtagbar standard ska bestämmas av regeringen

SFS menar att utbildningskvalitet är av ytterst vikt för alla studier och stödjer förslaget att krav ska ställas på utbildningens standard för att berättiga till CSN. SFS inser också att detta kan leda till en större

administrativ belastning på CSN och HSV och menar att myndigheterna måste få tillräckliga resurser för att jobba med detta. Vidare är det viktigt att "godtagbar" standard inte är att förväxlas med ett rättfärdigande av skyhöga studieavgifter som diskuteras i 10.4 ovan och att det ska tydligt framgå för studenten.

10.9 Regeringen ska bestämma att en utbildning som inte berättigar till studiemedel i Sverige inte heller ska ge rätt till studiemedel utomlands.

SFS tillstyrker förslaget och menar att det är rimligt att samma regler tillämpas för utlandsstudier som för studier i Sverige.

10.10 Formerna för utbetalning av studiemedel för utlandsstudier.

SFS är huvudsakligen positiv till förslaget att studiemedel för utlandsstudier ska betalas månadsvis men har några frågetecken. Det är i linje med ett enhetligt studiemedelssystem att utbetalningar sker på samma vis som i Sverige. Vidare underlättar det för studentens egen budgetering att motta månatliga betalningar. SFS undrar dock om förslaget i praktiken kommer att leda till en ökad kostnad för den enskilde studenten och eventuella förseningar av utbetalningar. Detta ifall studenten måste öppna ett utländskt bankkonto och /eller flytta pengar flera gånger och därmed betala högre transaktions- och växelkurskostnaderna samt problemet med eventuella administrativa förseningar.

10.12 Förtydligande av CSN:s upplysande roll.

10.13 Mätbara indikatorer, utvärdering.

SFS tillstyrker både förslagen med särskild hänsyn till kommentarerna i 10.2 och 10.4 ovan.